

Ελένη Πορτάλιου

Ολυμπιακοί βανδαλισμοί στο Μαραθώνα

Η απόφαση της κυβέρνησης των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν να καταστρέψει γιγαντιαία αγάλματα του Βούδα στο Μπαμιάν ξεσήκωσε θύελλα διαμαρτυριών διεθνώς, από το Ιράν μέχρι τις Ηνωμένες Πολιτείες. Τα μνημεία αυτά, είπαν, δεν ανήκουν στενά στη χώρα που βρίσκονται αλλά σ' ολόκληρη την ανθρωπότητα. Πολύ σωστά.

Την ίδια στιγμή, όμως, στη σύγχρονη ελληνική δημοκρατία οι υπουργοί Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, κ.κ. Βενιζέλος και Λαλιώτης, μαζί με την επικεφαλής του Αθήνα 2004 κ. Αγγελοπούλου, ετοιμάζονται να καταστρέψουν τον ιστορικό τόπο του Μαραθώνα, εκεί που οι Αθηναίοι «προμαχούντες Ελλήνων χρυσοφόρων Μήδων εστόρεσαν δύναμιν».

Το έλος του Σχινιά περιβαλλόμενο από το δάσος με τις κοικοιναριές, παραμένοντας, παρά την κακοποίηση από την αυθαίρετη δόμηση και το αεροδρόμιο μικρών σκαφών, ένας μεγάλης αξίας υδροβιότοπος

που μπορεί να αποκατασταθεί ως τόπος σπάνιας σε ευρωπαϊκό επίπεδο χλωρίδας και πανίδας, παραδίδεται από στιγμή σε στιγμή στο έλεος των εκσκαφέων. 1.500.000 κ.μ. θ' αφαιρεθούν από το σώμα της ήρεμης πεδιάδας για να κατασκευαστούν δύο τεχνητές λίμνες κωπηλασίας και αποβάθρα για μηχανοκίνητα σκάφη, δύο πύργοι αφετηρίας και τερματισμού (με 3 και 4 πατώματα αντίστοιχα), εγκαταστάσεις φιλοξενίας και σίτισης, ελικοδρόμιο, κερκίδες για 13.000 άτομα, χώροι στάθμευσης κ.λπ.

Η άντληση νερού από τη Μακαρία Πηγή και τη λίμνη του Μαραθώνα θα δημιουργήσει ανισορροπία στον υδροφόρο ορίζοντα και το οικοσύστημα, με ανυπολόγιστες συνέπειες μετατροπής της περιοχής σε ξερότοπο και καταστροφής του δάσους από την είσοδο αλμυρού νερού στο υπέδαφος.

Είναι σίγουρο ότι οι εκσκαφείς θα καταστρέψουν ό,τι απομένει στο έδαφος από τα λείψανα του πεδίου της μάχης, όπως έγινέ με το Αττικό Μετρό στον Κεραμεικό και

την καταστροφή του μη ανασκαφέντος τμήματος του αρχαίου νεκροταφείου. Εκεί χρειάστηκε να παρέμβει η Ευρωπαϊκή Ένωση και να γλιτώσει από τα νύχια του υπουργού Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. το σημερινό ανασκαμμένο Κεραμεικό. Εδώ;

Το ιστορικό και οικολογικό έγκλημα έχει προϊστορία.

Ο κατ' ευφημισμών υπουργός Περιβάλλοντος εξαιρέσε από το πρόγραμμα Natura 2000 το Σχινιά και ακύρωσε όλα τα έργα προστασίας που είχαν προγραμματιστεί από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, ύψους 260.000.000 δρχ. Ταυτόχρονα μπλόκαρει επί 10ετία τη θεσμοθέτηση της Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) Β.Α. Αττικής, με βάση την οποία θα μπορούσε να υπάρξει ένα καθεστώς προστασίας για το σύνολο της περιοχής.

Ο επίσης κατ' ευφημισμών υπουργός Πολιτισμού παρακολουθεί μακάριος τον προγραμματισμό των έργων εντός της αρχαιολογικής ζώνης προστασίας του Μαραθώνα. Εγκαλούμενος από τον πρόεδρο της Αρχαιολογικής Εταιρείας κ. Δοντά και το γ. γραμματέα της κ. Πετράκο, ο οποίος τυγχάνει ειδικός μελετητής του Μαραθώνα και αντιτάχθηκε στις προσπάθειες της κεντρικής υπηρεσίας του ΥΠ.Π.Ο να περιορίσει την αρχαιολογική ζώνη, ο κ. Βενιζέλος κωφεύει. Όπως, όμως, δηλώνουν οι δύο έγκριτοι αρχαιολόγοι, εφόσον δεν έχει αρθεί η αρχαιολογική δέσμευση, υπάρχει το απόλυτο εμπόδιο σε οποιαδήποτε απόπειρα κατασκευής του κωπηλατοδρομίου.

Το φαινομενικά παράλογο είναι ότι κανείς από τους δύο υπουργούς δεν απαντά στο απλό και σαφές ερώτημα: γιατί ειδικά στο Μαραθώνα το κωπηλατοδρόμιο; Πληθώρα προτάσεων για είδη υπάρχουσες λίμνες (Υλίκη, Κωπαΐδα, Ιωαννίνων κ.λπ.) έχουν διατυπωθεί. Φαίνεται, όμως, ότι εκεί

το μικρό μέγεθος των παρεμβάσεων δε συμφέρει τους εργολάβους.

Πάνω στα πουλιά, λοιπόν, πάνω στα καλάμια, πάνω στα κόκαλα των Μαραθωνομάχων, πάνω στις επιτύμβιες στήλες. Ο πολιτισμός δεν είναι ενιαίος. Υπάρχουν υπουργοί σκοταδιστές που κινούν μπουλντόζες, ελισσόμενοι κομπά με όρους εθνικών πάρχων και προστρέχοντες στη «λαϊκή εντολή» των αυθαιρετούντων και τη στήριξη των επί χρήμασι απολογητών της εξουσίας τους. Υπάρχει και ο Καλλίνικος που με την προτροπή του Μιλτιάδη έγειρε την πλάστιγγα, στη συνάντηση των δέκα στρατηγών, υπέρ του να δοθεί η μάχη κατά των Περσών και έπεσε στο πεδίο του Μαραθώνα. Από σένα, Καλλίνικε, εξαρτάται η ελευθερία της πόλης των Αθηνών, είχε πει ο Μιλτιάδης.

Στο κατ' εμέ εξαιρετικό κείμενό του, «Η Ελληνική Πόλις και η Δημιουργία της Δημοκρατίας», ο Κορνήλιος Καστοριάδης, μιλώντας για τον Περικλή, αναφέρει: *Το αντικείμενο της θέσμησης της πόλεως είναι γι' αυτόν η δημιουργία ενός ανθρώπινου όντος, του Αθηναίου πολίτη, ο οποίος υπάρχει και ζει εντός και διά της ενότητας αυτών των τριών στοιχείων: της αγάτης και της «πρακτικής» της ομορφιάς, της αγάτης και της «πρακτικής» της σοφίας, της μέριμνας και της ευθινης απέναντι στο δημόσιο καλό, στη συλλογικότητα, στην πόλιν. Και συνεχίζει με τα λόγια του ίδιου του Περικλή στον Επιτάφιο: Αυτοί έπεσαν γενναία στη μάχη έχοντας τη δίκαιη αιτίατησή να μη στερηθούν μια τέτοια πόλιν και είναι εύκολο να καταλάβουμε ότι ο καθένας ανάμεσα στους ζωντανούς είναι έτοιμος να υποφέρει για χάρη της.*

Από τους ελεύθερους πολίτες εξαρτάται η ελευθερία της πόλης, όπως από τον Καλλίνικο είχε εξαρτηθεί η ελευθερία των

Ελλήνων. Απ' όσους φυλάττουμε το δημοκρατικό σπέρμα που γεννήθηκε στην ελληνική πόλη των κλασικών χρόνων εξαρτάται να διαφυλαχθεί τουλάχιστον η ιστορία και οι τόποι που οι άνθρωποι την έγραψαν με το αίμα τους. Ιδιαίτερα σήμερα, που η εξουσία στην αυταρχική συναινετική δημο-

κρατία μαζοποιεί το λαό για να κυβερνά ερήμην του, η κινητοποίηση για τη σωτηρία του αξιόλογου οικολογικά και αναντικατάστατου ιστορικά τόπου του Μαραθώνα υπενθυμίζει, επίσης, μια σημαντική δημοκρατική παρακαταθήκη για τον τρόπο θέσμησης και διακυβέρνησης της κοινωνίας.